

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlar

ATTITUDES OF MEDICAL STUDENTS TOWARDS GENDER ROLES AT DOKUZ EYLUL UNIVERSITY SCHOOL OF MEDICINE

Neşe DİREK¹, Burcu IRMAK²

¹ Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

² Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, 2. Sınıf Öğrencisi, İzmir, Türkiye

ÖZ

Amaç: Bu çalışmada Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. ve 6. sınıfında okuyan öğrencilerde toplumsal cinsiyet algısına yönelik tutumların saptanması ve gerek 1, gerekse 6. sınıf öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumu yordayan değişkenleri araştırılması amaçlanmıştır.

Gereç ve yöntem: Bu çalışmada Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Gerek ölçek gerekse diğer verilerin toplandığı form öğrencilere sınıf ya da diğer ders çalışma ortamlarında verilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya toplam 99 kişi katılmıştır. Bu kişilerin 50'si (%50,5) 1. sınıf öğrencisi ve 51'i (%51,5) kadındı. Tüm grubun yaş ortalaması 21,8'di. 1. ve 6. sınıf öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerinin algılanışı açısından net bir fark gözlenmedi ancak tüm grupta yapılan analizde kadın öğrencilerde, sınıf farkı olmaksızın gerek toplam puan gerekse alt ölçek puanları erkek öğrencilere göre daha yüksekti ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıydı ($p<0,05$). Tüm diğer yordayıcılar kontrol edildiğinde kadın öğrencilerde toplam puan erkeklere göre 15,5 puan daha yüksekti. Kadın cinsiyet rolü puanında en önemli yordayıcı, diğer puanlardan farklı olarak annenin yıl olarak eğitim süresiydi. Annenin eğitim süresindeki her 5 yıllık artış, ölçek puanını 1,2 puan kadar arttırmaktaydı.

Sonuç: Sonuç olarak tıp fakültesindeki dönem 1 ve 6. sınıf öğrencileri arasında yaptığımız çalışma bize toplumsal cinsiyet algısının eğitim ile olumlu hale gelmediğini, en önemli yordayıcıların eğitim sürecinin dışındaki kadın cinsiyeti ve annenin eğitim süresi olduğunu göstermiştir. Buradan yola çıkarak tıp fakültesi eğitim müfredatının toplumsal cinsiyet algısını eşitlikçi yönde değiştirecek biçimde gözden geçirilmesi önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet, Tıp Fakültesi, Cinsiyet Rolü (eşitlikçi)

ABSTRACT

Objective: In this study, we aimed to detect the attitudes towards gender roles and predictors of such attitudes in the first and sixth grade medical school students affiliated at the Dokuz Eylul University School of Medicine.

Material and method: The Gender Roles Attitude Scale was used in the current study. Both the scale and the data collection sheet was applied to the students in class or in a study environment.

Neşe DİREK

Dokuz Eylül Üniversitesi

Tıp Fakültesi

Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD

İZMİR

orcid.org/0000-0002-3631-5990

Results: In total, 99 participants were enrolled in the study. Fifty of them (50.5%) were at the first year and 51 (51.5%) were women. Mean age was 21.8 years. There were no significant differences in terms of the total scores of The Gender Roles Attitude Scale between the first and the sixth grade students. However, women had significantly higher total scale scores and sub-scale scores when compared to men ($p<0.05$). Total scale score was 15.5 points higher in women than in men when the analysis was controlled for other covariates. Higher female gender roles score was related with the education of mother. Every 5 years of increase in the duration of the education of mother increased the sub-scale score approximately 1.2 points.

Conclusion: In conclusion, we found that egalitarian attitudes were not related with the education. Rather, it was related with being woman and duration of the education of mother. Therefore, it is important to revise medical curriculum to promote egalitarian gender roles attitude.

Keywords: Gender, Medical School, Gender Roles (egalitarian)

Toplumsal cinsiyet rolleri, toplumun kadın ve erkek cinsiyetine yönelik belirlediği rollerdir. Bu roller kadın ve erkeğin toplum içindeki tutum, görev ve sorumluluklarını tanımlamaktadır. Geleneksel erkek rolleri olarak erkeğin evin reisi, geçimi sağlayan kişi olması, geleneksel kadın rolleri olarak da kadının evin, çocukların sorumluluklarını yerine getiren, bakım veren kişi olması en temel kabul gören rollerdendir. Geleneksel roller kadını iş, sosyal hayat ve eğitimden uzak tutan, kendini özgürce ifade etmesinin önüne geçen çok sayıda farklı algı biçimini de beraberinde getirmektedir. Eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerinde ise kadın ve erkeğin aile, sosyal yaşam, eğitim ve iş hayatına eşit katılımı desteklenmektedir (1-4).

Lise ve üniversite öğrencilerinde yapılmış olan çalışmalar, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre eşitlikçi roller benimsemeye yatkın olduklarını göstermektedir. Geleneksel rollerin hâkim olduğu toplumlarda kadınlar sosyal statü eşitsizliklerinden ciddi zarar görmektedir ve yaşamın birçok alanında dezavantajlı durumda kalmaktadırlar.

Tüm bunlara dair rakamlara göz atmak gerekirse, ülkemizde okuma yazma bilmeyen kadın nüfus oranı erkeklerden yaklaşık 5 kat fazladır (5). İstihdam rakamları gözden geçirildiğinde, kadın istihdam oranının erkeklerin istihdam oranının yarısından az olduğu dikkat çekmektedir. Eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı incelendiğinde, kadınların eğitim seviyesi

yükseldikçe işgücüne daha fazla katıldıkları görülmüştür. Okuryazar olmayan kadınların işgücüne katılım oranı %16,1, lise altı eğitilmiş kadınların işgücüne katılım oranı %26,6, lise mezunu kadınların işgücüne katılım oranı %32,7, mesleki veya teknik lise mezunu kadınların işgücüne katılım oranı %40,8 iken yükseköğretim mezunu kadınların işgücüne katılım oranı %71'dir (6).

Kadınların siyaset hayatına katılımı ile ilgili rakamlar da diğer göstergelerden pek farklı değildir. Türkiye Büyük Millet Meclisindeki kadın milletvekili oranı 1935 yılında %4,5 iken, 81 yıl sonra bu oran %14,7'ye yükselmiştir. Türkiye'de bakan sayısı 2016 yılında 27 olup bunların sadece biri kadındır. Ülkemizde 2009 yılı yerel seçimlerinde kadın belediye başkanı oranı %0,9 iken 2014 yılı yerel seçimlerinde bu oran %2,9 olmuştur (5). Tüm bu rakamlar, ülkemizde kadınların gerek eğitim, gerek iş hayatı gibi yaşamın sosyoekonomik kontrolünü ve bireysel özerkliği sağlayan en önemli dönemlerinde kadınların dezavantajlı bir konumda olduğunu göstermektedir. Bu verilere ek olarak Dünya Ekonomik Forumunun ekonomi, eğitime katılım, sağlık ve sağ kalım ve politik güçlenme gibi verileri kullanarak 2016 senesinde hazırladığı Küresel Cinsiyet Uçurumu Endeksine göre Türkiye 144 ülke arasında 130. sırada yer almıştır. Türkiye bir önceki rapora göre bu parametreler açısından gerileme göstermiştir (7). Bu konuda ülkemizde yürütülen çabalar bulunmakla birlikte, ülkemizde toplumsal cinsiyet rolleri algısı olarak geleneksel rollerin hakim olduğu düşünüldüğünde, bu

konuda yapılacak tüm çalışmaların toplumun bu yöndeki algısını eşitlikçi yöne çevirmedikçe yetersiz kalacak gibi görünmektedir.

Ülkemizde özellikle sağlık alanında eğitim alan üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarla ilgili yapılmış çalışmalar az da olsa bulunmaktadır. 2010 yılında Çukurova Üniversitesi Hemşirelik ve Ebelik Bölümü öğrencilerinde yapılan bir çalışmada, ağırlıklı olarak eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerinin hâkim olduğu ve 1. sınıf öğrencilerine göre son sene öğrencilerinin daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu, ayrıca annenin eğitiminin eşitlikçi tutuma sahip olma durumuyla ilişkili olduğu saptanmıştır (1). Ancak, bu çalışmada yer alan tüm öğrenciler kadındır.

Tıp fakültesi öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi, hekimler arasında eşitlikçi rollerin benimsenmesine yönelik düzenlemelerin yapılması için önemlidir.

GEREÇ ve YÖNTEM

Örnekleme

Bu çalışma fakültemizde 2016-2017 eğitim-öğretim döneminde eğitimi süren 1. ve 6. sınıf öğrencileriyle yapılmıştır. Çalışmaya anketin uygulandığı gün pratiğe dayalı öğrenme eğitimine katılan tüm 1. sınıf öğrencileri ve kütüphanede bulunan 6. sınıf öğrencileri davet edildi. Davet edilen 100 öğrencinin 99'u çalışmaya katıldı. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanmış, araştırmada incelenecek faktörlerin yer aldığı veri formu ile toplanmıştır. Bu formda yaş, cinsiyet, medeni durum, aile ortamına dair veriler, yaşanan coğrafi bölge, ebeveyn eğitim düzeyi ve branş seçimine dair sorular yer almıştır.

Araçlar

Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile değerlendirilmiştir. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Zeyneloğlu ve arkadaşları tarafından 2011 yılında geliştirilmiştir. Ölçek eşitlikçi cinsiyet rolü, kadın cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolüne olacak şekilde toplam 5 alt boyutta, 38 maddeyle toplumsal cinsiyet algısına yönelik tutumların değerlendirildiği bir

ölçektir. Ölçek geliştirme çalışması 500 üniversite öğrencisinde yapılmış ve ölçeğin Cronbach α iç güvenirlik katsayısı 0.92 olarak saptanmıştır (4).

Veri formu ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği kişilere sınıf ya da çalışma ortamlarında elden ulaştırılmış ve formların doldurulması esnasında katılımcılara herhangi bir yönlendirici müdahalede bulunulmamaya özen gösterilmiştir. Çalışmaya katılmadan önce tüm katılımcılara çalışmanın amacının detaylı olarak aktarıldığı onam formu da ulaştırılmıştır. Bireylere ait hiçbir kimlik bilgisi toplanmadığından, çalışmanın özelliği gereği anket formlarının doldurulması araştırmaya katılım için onam verildiği şekilde kabul edilmiş, bu durumla ilgili de kişilere bilgi verilmiştir. Çalışma için Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulundan bu özel çalışma modülü için onam alınmıştır.

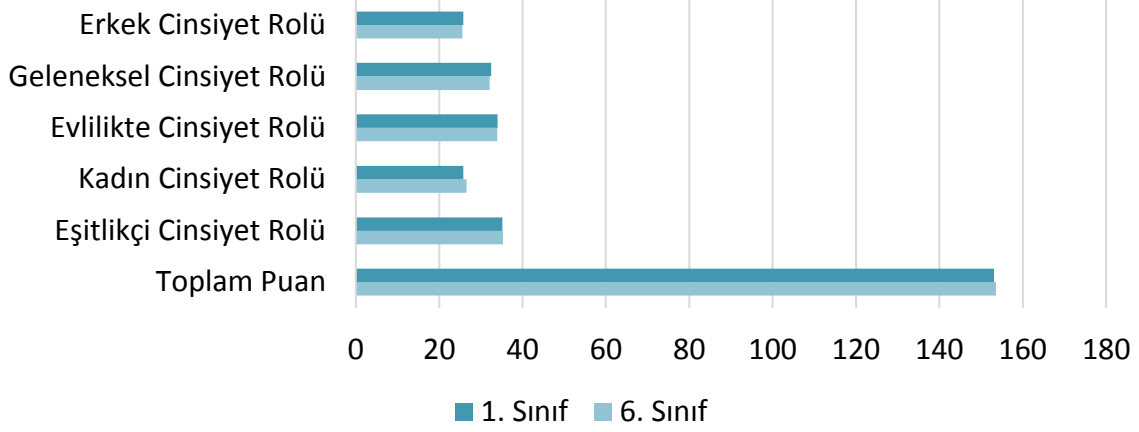
İstatistiksel Analiz

Tanımlayıcı istatistik verileri sayısal değişkenler için dağılım özelliğine göre ortalama ya da ortanca ve standart sapma veya çeyrekler arası aralık olarak verilmiştir. 1 ve 6. sınıf öğrencileri arasında ölçek puanları arasındaki farkın incelenmesi için t-testi kullanılmıştır. Ölçek puanları ile sosyodemografik veriler arasındaki ilişki lineer regresyon analizi ile incelenmiştir. Çalışma analizleri için IBM SPSS-20 ve grafikler için Microsoft Excel programları kullanılmıştır.

Çalışmanın post-hoc güç analizi için G-Power programı kullanılmıştır. Buna göre, t-testi için etki boyutu $d=0,5$, alfa hata olasılığı $= 0,05$ olarak kabul edildiğinde, 99 kişilik bu örnekleme çalışmanın gücü $0,8$ olarak saptanmıştır.

BULGULAR

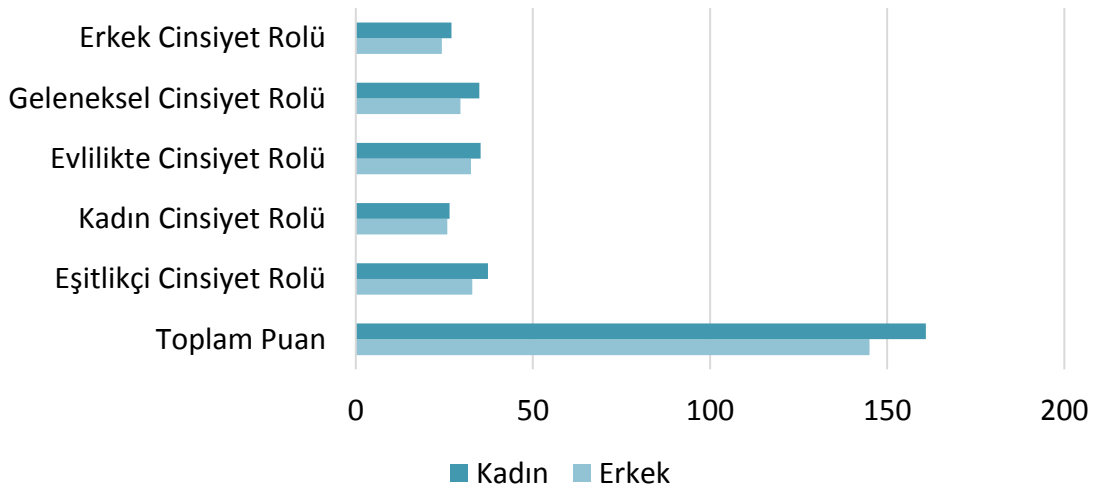
Çalışmaya katılan kişilerin 50'si (%50,5) 1. sınıf, 49'u (%49,5) 6. sınıf öğrencisiydi. Tüm grubun 51'i (%51,5) kadın, 47'si (%47,5) erkek öğrencilerden oluşmaktaydı ve tüm grubun yaş ortalaması 21,8 yıldır (standart sapma (SS)=2,9 yıl). Katılımcılarının annelerinin ortalama eğitim süresi 9,5 yıl (SS=5,4 yıl), babalarının ortalama eğitim süresi ise 11,6 yıldır (SS=5,5 yıl).

Şekil 1. 1. ve 6. Sınıf Öğrencilerinde Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Algılanışı

Tablo I. 1. ve 6. sınıf öğrencilerinde ölçek ve alt-ölçek puanları ve istatistiksel analizi

	1. Sınıf n= 50 Ortalama (SS)	6. Sınıf n= 49 Ortalama (SS)	t (df)	p
Toplam puan	153,1 (20,5)	153,6 (19,1)	-0,1 (97)	0,9
Eşitlikçi cinsiyet rolü puanı	35,2 (5,6)	35,3 (6,1)	-0,1 (97)	0,9
Kadın cinsiyet rolü puanı	25,8 (3,6)	26,6 (4,0)	-1,1 (97)	0,3
Evlilikte cinsiyet rolü puanı	34,0 (4,5)	33,9 (3,7)	0,1 (97)	0,9
Geleneksel cinsiyet rolü puanı	32,5 (6,3)	32,1 (6,2)	0,3 (97)	0,8
Erkek cinsiyet rolü puanı	25,8 (4,5)	25,6 (4,4)	0,2 (97)	0,9

Şekil 2. Kadın ve Erkek Öğrencilerde Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Algılanışı

Tablo II. Kadın ve erkek öğrencilerde ölçek ve alt-ölçek puanları ve istatistiksel analizi

	Erkek n= 47 Ortalama (SS)	Kadın n= 51 Ortalama (SS)	t (df)	p
Toplam puan	145,0 (23,2)	160,9 (11,9)	-4,3 (96)	<0,001
Eşitlikçi cinsiyet rolü puanı	32,9 (6,2)	37,3 (4,8)	-3,9 (96)	<0,001
Kadın cinsiyet rolü puanı	25,8 (4,5)	26,6 (3,1)	-1,0 (96)	0,3
Evlilikte cinsiyet rolü puanı	32,5 (5,2)	35,2 (2,0)	-3,4 (96)	0,001
Geleneksel cinsiyet rolü puanı	29,5 (6,8)	34,9 (4,4)	-4,8 (96)	<0,001
Erkek cinsiyet rolü puanı	24,3 (5,1)	27,0 (3,2)	-3,1 (96)	0,002

Tablo III. Ölçek ve alt-ölçek puanlarını yordayan değişkenler*

Değişkenler	Toplam Puan	Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Kadın Cinsiyet Rolü	Evlilikte Cinsiyet Rolü	Geleneksel Cinsiyet Rolü	Erkek Cinsiyet Rolü
Yaş	-1,75	-0,53	0,70	-0,86	-0,60	-0,46
Cinsiyet	15,53	4,29	0,90	2,43	5,28	2,63
Sınıf	1,98	0,58	-0,60	0,96	0,57	0,47
Annenin eğitim süresi	0,49	-0,01	0,24	0,01	0,07	0,17
Babanın eğitim süresi	-0,36	-0,07	-0,14	0,03	-0,03	-0,15

* Regresyon katsayısı

1. ve 6. sınıf öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerinin algılanışı açısından net bir fark gözlenmedi (Şekil 1 ve Tablo I). Ancak tüm grupta yapılan analizde kadın öğrencilerde, sınıf farkı olmaksızın, gerek toplam puan gerekse alt ölçek puanları erkek öğrencilere göre daha yüksekti (Şekil 2 ve Tablo II) ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıydı ($p<0.05$).

Yine tüm grubun değerlendirmesinde gerek toplam puan gerekse alt ölçek puanlarını belirleyen en önemli yordayıcılar incelenmiştir. Bu amaçla yaş, cinsiyet, anne ve babanın eğitim süresi (yıl olarak) ve öğrencinin kaçınıcı sınıfta okuduğu bilgisi olası yordayıcı değişkenler olarak ele alınmıştır (Tablo III). Bu modele göre toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği toplam puanının en önemli yordayıcısının cinsiyet olduğu gözlenmiştir. Bu analize göre tüm diğer yordayıcılar kontrol edildiğinde kadın öğrencilerde toplam puan erkeklere göre 15,5 puan daha yüksektir ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır

(regresyon katsayısı $\beta=15,53$, %95 Güven Aralığı (GA)=8,03-23,02, $p<0,001$). Benzer biçimde eşitlikçi cinsiyet rolleri ($\beta=4,29$, %95 GA=2,03-6,55, $p<0,001$), evlilikte cinsiyet rolü ($\beta=2,43$, %95 GA=0,86-4,01, $p=0,003$), geleneksel cinsiyet rolü ($\beta=5,28$, %95 GA=2,95-7,61, $p<0,001$) ve erkek cinsiyet rolü ($\beta=2,63$, %95 GA=0,90-4,36, $p=0,003$) puanlarında da kadınlarda erkeklere göre daha yüksek puanlar mevcuttur ve bu durum modele dahil edilen diğer değişkenlerden bağımsızdır.

Kadın cinsiyet rolü puanında en önemli yordayıcı, diğer puanlardan farklı olarak annenin yıl olarak eğitim süresidir ($\beta=0,24$, %95 GA=0,03-4,45, $p=0,03$). Annenin eğitim süresindeki her 5 yıllık artış, ölçek puanını 1,2 puan kadar arttırmaktadır.

TARTIŞMA

Bu çalışmada Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesinde 2016-2017 döneminde eğitim gören Dönem 1

ve Dönem 6 öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rolleri açısından eşitlikçi bir tutumun hâkim olduğu, Dönem 1 ve Dönem 6 öğrencileri arasında farklılık göstermediği, bu tutumun ortaya çıkmasında kadın olmak ve annenin eğitimi gibi değişkenlerin en önemli yordayıcılar olduğu gösterilmiştir.

Ülkemizde tıp fakültesi öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumun incelendiği çalışma sayısı azdır ancak sağlık bilimleri alanında eğitim gören öğrencilerin diğer alanlardaki öğrencilere göre toplumsal cinsiyet rollerine yönelik daha eşitlikçi tutuma sahip olduklarını gösteren çalışmalar bulunmaktadır (8,9). Doğrudan tıp fakültesi öğrencileriyle yapılmış bir çalışmada, Varol ve arkadaşları Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinde eğitim gören 352 1. sınıf öğrencisiyle görüşmüştür. Bu çalışmada Cinsiyet Eşitliği Ölçeği kullanılarak toplumsal cinsiyet algı düzeyi ve ilişkili faktörler incelenmiştir. Öğrencilerin yüksek düzeyde toplumsal cinsiyet duyarlılığına sahip olduğu, ancak annesi çalışmayan, ebeveyn eğitim düzeyi düşük olan bireylerde toplumsal cinsiyet duyarlılığı daha düşük bulunmuştur. Bizim çalışmamızda özellikle annenin eğitim düzeyinin tüm ölçek puanlarında olmasa bile, kadın cinsiyet rolü açısından eşitlikçi tutumda olmayı yordamıştır. Çalışmamızdaki sonuca benzer biçimde bu çalışmada da kadın öğrencilerde erkek öğrencilere göre bu duyarlılığın daha belirgin olduğu saptanmıştır (10). Hollanda'da tıp fakültesi öğrencilerinde toplumsal cinsiyet farkındalığına dair ölçek geliştirilmesi amacıyla yapılan bir çalışmada, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre toplumsal cinsiyete yönelik daha geleneksel, stereotipik düşüncelerinin olduğu gösterilmiştir (11).

Sağlık alanında toplumsal cinsiyet çalışmaları ağırlıklı olarak hemşirelik alanında yapılmıştır. Abant İzzet Baysal Üniversitesinde eğitim gören 217 hemşirelik öğrencisiyle yapılan bir çalışmada, toplumsal cinsiyet rollerinin genel olarak eşitlikçi olma eğiliminde olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada gerek ölçek toplam puanı, gerekse alt ölçek puanları, çalışmamızda saptadığımız puanlardan daha düşüktür. Fakültemiz öğrencilerinin tutumlarının daha eşitlikçi yönde olduğu söylenebilir. Bu çalışmada eşitlikçi cinsiyet rolü puanlarının, üst sınıflara doğru artma eğiliminde olduğu gözlenmiştir. İlginç biçimde, evlilikte

cinsiyet rolü puanları ise sınıf ilerledikçe düşme eğilimi göstermiştir (12). Çalışmamızda tutumlar açısından sınıflar arasında fark gözlenmemiştir. Ebelik ve hemşirelik eğitimi gören 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin genel olarak toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının incelendiği bir çalışmada tutumlarının eşitlikçi olduğu, hem toplam ölçek hem de alt ölçek puanlarının çalışmamızdaki puanlara benzer olduğu görülmüştür (1).

Dünyada ve Türkiye'de gerek sağlık, gerekse sağlık dışı alanlarda eğitim gören üniversite ve lise öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumların incelendiği çok sayıda çalışmada, çalışmamızdakine benzer biçimde kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları bilinmektedir (1,10,1-18). Ancak toplumsal cinsiyet rollerine dair tutumlar çok fazla boyut içermektedir. Selçuk Üniversitesinin çeşitli fakültelerinde eğitim gören 217 öğrenciyle yapılan bir çalışmada, Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği kullanılmıştır. Hem kadın hem de erkek öğrencilerin cinsiyetçilik eğilimlerinin incelendiği bu çalışmada erkeklerin hem toplam ölçek puanından hem de düşmanca cinsiyetçilik alt ölçek puanından kadın öğrencilere göre daha yüksek puan aldıkları, kadın öğrencilerin ise korumacı cinsiyetçilik alt ölçek puanından erkeklere göre daha yüksek puanlar aldıkları saptanmıştır (19). Öğretmenlerle yürütülen metaforik bir çalışmada, öğretmen adaylarının geleneksel rol ifadelerini benimsedikleri, her iki cinsiyetin de kendi cinsiyetine dair olumsuz ifadeleri varken, karşı cinsiyete yönelik olumsuz ifadeleri kullandıkları görülmüştür (20). Hacettepe Üniversitesinin farklı bölümlerinde okuyan 94 öğrenciyle yürütülen bir diğer çalışmada, kadın öğrencilerin azımsanmayacak biçimde toplum içinde yaygın kadın rollerini benimseme eğiliminde olduğu gözlenmiştir (18). Bu çalışmalar, toplumsal cinsiyet algısının aslında pek çok boyutu olduğunu, kadınlarda eşitlikçi tutumlar yönünde eğilim olsa bile, aslında ataerkil düzenin ifade biçimi olan kadınların korunması gerektiğine dair bir başka cinsiyetçi tutumun içselleştirilmiş olduğunu göstermektedir.

Hekimlerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik farkındalığı ve eşitlikçi rolleri benimsemesi, sağlık hizmetlerinin sunumu açısından büyük önem taşımaktadır. Bugün, dünyanın hemen her yerinde

toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle kadın ve erkeklerin sağlık hizmetlerine ulaşma ve sağlık hizmeti alma açısından farklı biçimlerde de olsa dezavantajlı olduğu durumlar mevcuttur. Ayrıca sağlık hizmetlerine ve tıbbi araştırmalara bakıştaki toplumsal cinsiyet eşitsizliği hastalık risklerinin üzerini örtmektedir (21-23). Bu nedenle tıp eğitimine eşitlikçi yönde toplumsal cinsiyet rollerinin gelişmesini ve toplumsal cinsiyet ve eşitsizliklere dair teorik derslerin ve bunun yanında tutum geliştirmeye yönelik pratik uygulamaların yerleştirilmesi gerektiği ve bunun mezuniyet sonrası eğitim sürecinde de devam ettirilmesi gerektiği kabul edilmektedir (24). Bu tarz eğitimlerin farklı meslek gruplarında etkinliğine dair çalışmalar vardır. Örneğin Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinde, toplumsal cinsiyet algısına yönelik farkındalığı arttırmaya yönelik biçimde düzenlenen lisans derslerinin, toplumsal cinsiyet algısı üzerine etkisi incelenmiştir. Kadın öğrencilerde daha belirgin olacak biçimde bu eğitimin öğrencilerin özgüvenlerini arttırdığı, öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dair tutum geliştirme açısından daha istekli hale geldikleri gözlenmiştir (25). Çalışmamızda, öğrencilerin halihazırda eşitlikçi rollere sahip olduğu görülmektedir. Ancak bu durumun fakültenin ilk ve son senesinde eğitim gören öğrenciler arasında fark göstermemesi, fakülteedeki eğitimin bu konuda yeterli olduğu şeklinde yorumlanabilse de, aslında fakülteedeki eğitimin bu tutum üzerinde katkısı olmadığı şeklinde de yorumlanabilir. Var olan müfredat incelendiğinde bu konuda herhangi bir dersin olmadığı görülmektedir. Örneğin dönem 1 de alınan iletişim becerileri dersinde bu konuyla ilgili ayrı bir oturum yapmak, PDÖ oturumlarında

öğrencilerin bu konuda duyarlılığını arttırmak için senaryolara soru ve tartışmalar eklenmek, amfi derslerinde toplumsal cinsiyet algısı konulu ya da alt başlıklı sunumların eklemek gibi birkaç müdahale ile akredite olmuş fakülte eğitimimiz yeni bir vizyon kazanabilir.

Çalışmamızın bazı kısıtlılıkları ve güçlü yanları mevcuttur. Öncelikle örneklem evreni temsil etmesi açısından optimal olmayabilir. Okulda okuyan tüm 1. ve 6. sınıf öğrencileri dahil edilmemiştir. Bu çalışma, bir sonraki eğitim-öğretim döneminde daha kapsamlı biçimde yürütülecektir ve burada sunulan veriler ön veriler olarak değerlendirilmelidir. Örneklem anketin uygulandığı gün pratiğe dayalı öğrenme eğitimine katılanlar ve kütüphanede olanlar arasından seçilmesi, seçim yanlılığı açısından riskli olabilir. Derslerle daha ilgili olan bir grubun daha fazla temsiliyetine yol açmış olabilir. Çalışmanın en önemli güçlü yanlarından biri bu alanda yapılmış az sayıdaki çalışmalardan biri olmasıdır.

İlk sınıflardan başlayacak biçimde, tıp fakültesi eğitim müfredatının toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetecek biçimde yeniden yapılandırılması, bunun öncesinde bu çalışmanın daha da geniş bir örneklemde, aynı öğrenci grubunun 1. yıl ve ilerleyen yıllardaki değişimlerini inceleyerek ve fakültede eğitim veren konumundaki akademisyenleri de kapsayacak biçimde genişletilmesi gerekmektedir.

Bu çalışma DEÜTF'de 2016-2017 Öğretim Yılında Özel Çalışma Modülü olarak gerçekleştirilmiştir.

KAYNAKLAR

1. Atış F. Ebelik/ Hemşirelik 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine ilişkin Tutumlarının Belirlenmesi. Adana: Çukurova Üniversitesi 2010.
2. Şentürk B. Çokuz Ama Yokuz: Türkiye'deki Akademisyen Kadınlar Üzerine Bir Analiz. Vira Verita [Internet]. 2015; 2(2). <http://viraverita.org/e-dergi/2/cokuz-ama-yokuz-turkiyedekiakademisyen>
- kadinlar-uzerine-bir-analiz. (Erişim tarihi: 11.08.2017)
3. Vatandaş C. Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı. Sosyoloji Konferansları Dergisi. 2007;35.
4. Zeyneloğlu S, Terzioğlu F. Development and Psychometric Properties Gender Roles Attitude Scale. H U Journal of Education. 2011;40:409-20.

5. TUIK. İstatistiklerle Kadın 2015 [8 Mayıs 2017]. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21519>. (Erişim tarihi: 11.08.2017)
6. TUIK. İşgücü İstatistikleri 2015 [8 Mayıs 2017]. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21567>. (Erişim tarihi: 11.08.2017)
7. Dünya Ekonomik Forumu Küresel Cinsiyet Uçurumu Endeksi 2016. <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2015/economies/#economy=TUR>. (Erişim tarihi: 11.08.2017)
8. Çelik AS, Pasinlioğlu T, Tan G, Koyuncu H. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Eşitliği Tutumlarının Belirlenmesi. Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi. 2013;21:181-6.
9. Anderson SJ, Johnson JT. The who and when of "gender-blind" attitudes: Predictors of gender-role egalitarianism in two different domains. Sex Roles. 2003;49:527-32.
10. Varol SZ, Çiçeklioğlu M, Taner Ş. Bir tıp fakültesi birinci sınıf öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algı düzeyi ve ilişkili faktörlerin değerlendirilmesi. Ege Tıp Dergisi. 2016;55:122-8.
11. Verdonk P, Benschop YWM, De Haes HCJM, Lagro-Janssen TLM. Medical Students' Gender Awareness. Construction of the Nijmegen Gender Awareness in Medicine Scale (N-GAMS). Sex Roles. 2008;58:222-34.
12. Aydın M, Bekar EÖ, Gören ŞY, Sungur MA. Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2016;16:223-42.
13. Mahaffy KA, Ward SK. The Gendering of Adolescents' Childbearing and Educational Plans: Reciprocal Effects and the Influence of Social Context. Sex Roles. 2002;46:403-17.
14. Kulik L. Gendered personality disposition and gender role attitudes among Israeli students. The Journal of social psychology. 1999;139:736-47.
15. Isiktekin AB, Tozun M, Bugrul N, Ayhan E, Koyuncu T, Aygun SM, et al. Gender Roles Attitudes and Their Correlations with Self-esteem in High School Students: A cross-sectional study from West of Turkey. International Research Journal of Social Sciences. 2016;8-16.
16. Yayıcı L, Düşmez İ. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Rollerini Tutumları ve Atılabilirlik Düzeylerinin Bazı Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi. Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2016;18:34-62.
17. Aylaz R, Güneş G, Uzun Ö, Ünal S. Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rolüne Yönelik Görüşleri. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi. 2014;23:183.
18. Aydın E. Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algısı: Hacettepe Üniversitesi Mühendislik ve Edebiyat Fakültesi Örneği. Ankara: Hacettepe Üniversitesi; 2010.
19. Alptekin D. Çelişik Duygularda Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı Sorgusu: Üniversite Gençliğinin Cinsiyet Algısına Dair Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2014;32:203-11.
20. Aslan G. Öğretmen Adaylarının Toplumsal Cinsiyet Algularına İlişkin Metaforik Bir Çözümleme. Eğitim ve Bilim. 2015;40:363-84.
21. Varol SZ, Çiçeklioğlu M. Sağlık Hizmet Sunumunda Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi. 2016;25:161-6.
22. Coşkun A, Özdilek R. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği: Sağlığa Yansıması ve Kadın Sağlığı Hemşiresinin Rolü. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi. 2012;9:30-9.
23. Özvarış ŞB. Türkiye'de kadın Sağlığındaki Eşitsizlikler. Toplum ve Hekim. 2014;29:41-8.
24. WHO. Consensus statement on gender and medical education. Geneva: 2006 4-6 December 2006.
25. Esen Y. Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitiminde Toplumsal Cinsiyet Duyarlılığını Geliştirme Amaçlı Bir Çalışma Eğitim ve Bilim. 2013;38:280-95..